

GramArt.

Familie- og kulturkomiteen

Familie-kultur@stortinget.no.

Med kopi til enkeltmedlemmer, rådgivere og Kultur- og likestillingsdepartementet

Oslo, 25. oktober 2023

OPPFORDRINGER TIL FAMILIE- OG KULTURKOMITEEN (OG LITT OM HVORFOR GRAMART VALGTE Å AVSTÅ FRA Å SENDE HØRINGSINNSPILL TIL STATSBUJSJETTET)

Artistorganisasjonen GramArt er organisasjonen som representerer norske artister, musikere og studioprodusenter innen populærmusikken. Våre medlemmer er i all hovedsak selvstendig næringsdrivende og tilhører dermed det såkalte frie feltet, som vi mener nok en gang blir oversett i forslaget til statsbudsjett.

Kultur- og likestillingsminister Lubna Jaffery kaller dette et rekordstort budsjett¹, noe som vel kan tilskrives generell prisstigning og justering av driftsposter. Budsjettet er en relativt uengasjerende affære, all den tid vi begynner å bli vant til den manglende satsningen på det frie feltet til fordel for større bevilgninger til institusjoner og frivillighet. Vi vil gi honnør til de nye stipendhjemplene, dette er viktig for alle kunstnere, men for selve næringsaspektet av våre medlemmers virke, er det mye annet som kan gjøres for å bedre deres næringsbetingelser.

Det er rekordmange som har meldt seg til høring og dere har nok mottatt en ekstrem mengde høringsinnspill. Men akkurat i år avstår vi fra dette. Vi mener at heller enn å forsøke å flytte penger i budsjettet, på bekostning av andre, eller slåss for tilleggsbevilgninger som nok er uopnåelige gitt tiden vi er inne i, bør komiteen bruke mer tid på næringsbetingelser, arbeidsforhold og trusler for artister, musikere og andre kunstnere.

Her er noen av sakene som virkelig haster og som komiteens medlemmer kan og bør påvirke, gjerne også før de havner hos Stortinget.

Digitalmarkedsdirektivet

Digitalmarkedsdirektivet har vi snakket om før, både i høringssalen og i møter med en del komiteens medlemmer. Nå kommer det etter sigende straks på høring, og vi har fått signaler om at regjeringen ønsker en relativt lite tilpasset innføring av direktivet, til tross for tidligere innspill og konkret forslag til implementering fra oss, med støtte fra Creo og NEMAA. Stemmer dette så mister Norge en gyllen mulighet til å rette opp mange av de følgefeilene som oppsto mtp. utbetalinger til

¹ <https://www.ballade.no/politikk-debatt/kulturbudsjettet-2024/>

GramArt.

norske utøvere og opphavere ifm. overgangen til strømming. Det fremstår som uforståelig, all den tid regjeringen her kan bidra til å sikre utøverne et noe rimeligere vederlag, selv om det nok ikke blir helt på nivå med det vi burde kunne forvente iht. åndsverkloven. Helt uten at det rammer statsbudsjettet.

Det har i det siste også dukket opp et svært viktig moment og det er utrolig viktig at vi alle er oppmerksom på den såkalte artikkel 4: text and data mining. Denne artikkelen ble skrevet inn før KI-problematikken slo inn over oss for fullt, og selv ikke EUs eksperter forutså konsekvensene denne artikkelen kan få: massivt misbruk av norske verk for opptrening av modeller som ikke vil generere en krone til norske utøvere. Det vi ellers ville kalt rent tyveri, vil potensielt kunne være lovlig under denne artikkelen. Dette må vi unngå, og det kan vi faktisk enkelt gjøre ved å *utsette implementeringen av artikkel 4*.

Som vi sa i høringen og som godt kan gjenta her – digitalmarkedsdirektivet er noe av det aller viktigste som havner på deres bord i år. Det er et omfattende arbeid som må gjøres og vi stiller oss selvfølgelig til disposisjon for å utforme dette på en måte som gagnar norsk kultur, norske næringsinteresser, våre medlemmer og der i gjennom også publikum.

Kunstig intelligens

Kunstig intelligens vil få altomfattende konsekvenser for bransjen. Det er stort og teknisk, og nettopp derfor må arbeidet med dette prioriteres, da teknologiutviklingen på feltet går ekstremt raskt. Debatten har rast i høst, uten at departementet har gitt tilfredsstillende respons. Foreløpig viser de kun til eksisterende lovverk, den berømte milliarder bevilget til satsing på kunstig intelligens, samt «et ønske om harmonisering med EU.²» Dette er passivt og vi mener at kunstig intelligens vil kunne føre til et nytt value gap der store tech-selskaper støvsuger nok et fagfelt for alle inntekter og det som kunne vært satsningsmidler på ny næring. Dette er problemstillinger som rammer hele kunstfeltet hardt, så her er det heller ikke snakk om at vi kun argumenterer på vegne av egne interesser. Her er det flere felt som er truet.

Dialog mellom departementer og komiteer

Like før høringene fikk vi vite at det blir opprettet et nytt departement – Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet – med Karianne O. Tung som minister. På arrangementet Kulturdebatt om statsbudsjettet 2024 på Youngs den 16. oktober nevnte flere at det er rom for mer dialog mellom departementene. Det er vi enige i og mener at et nyopprettet departement er en gylden mulighet til å starte denne praksisen. Hva som blir det nye departementets prioriteringer vet vi foreløpig lite om, men det er vel sannsynlig at KI-arbeidet blir flyttet dit. Derfor håper vi at komiteen raskt tar

² <https://www.kontekst.no/lubna-jaffery-de-har-kalt-meg-for-comeback-kid/>

GramArt.

initiativet til å få Tung og hennes departement på banen i det svært viktige arbeidet med å forme lovgivning og regler for å motvirke at KI blir det samme verdigapet som vi allerede ser mellom utøvere, opphavere og de store tek-selskapene.

Kultur-moms og utflagging av næring

Vi vet at det vil komme større endringer i momsreglementet. Dette er noe GramArt i utgangspunktet ønsker velkommen, da fradragsmuligheter vil være gunstig for våre medlemmer, og noe vi vil komme tilbake til i en bredere koalisjon med flere organisasjoner. Men det er særlig en utfordring som vil oppstå ved innføring av kultur-moms, og denne vil vi gjerne gjøre komiteen oppmerksom på allerede nå.

Vi ser allerede nå at mange flagger ut næring og rettigheter til for eksempel Sverige, da de har kultur-moms. Dette gjør at inntekter som ellers kunne blitt i Norge, forsvinner på grunn av skattesystemets struktur. Med de pengene forsvinner også midler som ellers ville blitt brukt til å bygge ny næring i Norge, skatteinntekter og arbeidsplasser. Denne utflaggingen kan vi bøte på ved å innføre moms, men vi må i likhet med Sverige velge en lavere sats på kultur. På denne måten kan vi beholde flest mulig rettigheter og mest mulig av økonomien her hjemme. Og det er vel i vår alles felles interesse?

Med vennlig hilsen,

Marius Øvrebø-Engemoen
daglig leder
Artistorganisasjonen GramArt